

Energiearmoede in NL (2019-2024)

①

- studie TNO + CBS. Meerkarig langdurig onderzoeksprogramma energiearmoede. Ministeries VLO, SZW, KGG, NH / ZH / Flevoland / Brabant / VNG / BVO.
- doel: beleid maken ondersteunen → kennis doelgroep + effectiviteit maatregelen.
 - implementatie van effectieve maatregelen versnellen door uitwisseling kennis + ervaring
- verdeling: TNO: hoofdautoriteit
CBS: informatie inkomen + energieverbruik (2023)
→ bijstellen op basis van ontwikkelingen (2024) met energieprijzen 2024.

Verdeling TNO & CBS

- nu ook: - groep risico huishoudens: laag middeninkomen met hoge energiekosten en/of een woning met lage energiewaarde.
 - volgens de definitie geen energiearmoede (inkomen hoger dan grenswaarde) maar lopen een betalingsrisico bij hoge energieprijzen
 - voor het eerst in kaart gebracht. Prijs ten hoogste gestabiliseerd maar nog steeds hoger dan voor de crisis. Prijsplafond afgeschaft.

Risico huishoudens → in kaart gebracht.

- Hoe meet je het? (hoofdstuk 3).

- Drie dimensies:
 1. betaalbaarheid energie
 2. energetische kwaliteit van het huis
 3. mogelijkheid om erin te investeren.

3 dimensies, 3 indicatoren

- meten met 3 indicatoren

+ combinatie indicator: LiHE / LiLEK

Laag inkomen, hoge energiekosten (LiHE)

Laag inkomen, lage energiekwaliteit woning (LiLEK)

+ zeer laag (LiZLEK).

Lage kwaliteit, weinig investeringsmogelijkheden (LEKwi)
→ eigenaren
→ huurders

+ zeer (ZLEKwi).

* LiHE Laag inkomen → besteedbaar laag inkomensgrens. Hoge energiekosten van een label C woning in basisjaar 2015 gecorrigeerd voor inflatie. **Versus label C.**
→ eigenaren
→ huurders. $\text{inkomen} \leq 30\%$
→ corrigeren voor aanvraag huishouden + verschillen.
→ consumentenprijs index (CBS) → voor ontwikkelingsprijs.

* Li(Z)LEK "Lage energiekwaliteit" → gemiddelde kosten met zelfde kenmerken (type, label, bouwjaar) → hoger dan de mediane kosten van alle woningen met zelfde m² in 2015

- (2)
- Grofweg: D, E, F, G.
- zeer laag $\rightarrow$ bedrag heert tot hoogste 15% in basisjaar 2019 (F, G).
 - * LEKwi: geeft indicatie van de mate waarin mensen kunnen deelnemen aan de energietransitie.
 - huurders: afhankelijk van bereidheid / capaciteit verhuurder om te verduurzamen.
 - eigenaar: heeft zelf maar moet financiële middelen hebben.
 - zeer laag: som van bankrekening / spaarrekening / beleggingen + woningoverwaarde $< 40,000$ euro.
 - $\rightarrow$ gebaseerd op noodzaak tot aanhouden financiële buffer van 10k € en boven grens van 30k € verduurzamingskosten tot label B.
boven grens 30,000 verduurzaming tot label B.
 - $\rightarrow$ bij de berekening van de investeringsmogelijkheden wordt de overwaarde van de woning alleen meegenomen indien de eigenaar-bewoner een inkomen heeft van $> 130\%$ van de lage inkomensgrens.

Energiearmoede inschatten voor 2024 **welke data?**

- * Inkomen
- gegevens lopen achter $\rightarrow$ bijv. info over inkomens + verbruik.
 - bijstelling van de LEK indicatoren lukt daardoor ook niet.
 - $\hookrightarrow$ steeds meer verduurzaming dus misschien overschatting
 - $\hookrightarrow$ aantal leveranciers in 2024 begonnen met rekenen van kerst leverkosten maar nog geen beeld van wie het treft dus niet meegerekend.
 - WAT mist er!!**
 - 87% van alle particuliere huishoudens geteld $\rightarrow$ mist woonboten en bijv. studentenwoningen. **13%**
 - inkomensgegevens vooral uit 2023. updaten met 2024 mfb (pensioenen, uitkeringen $\rightarrow$ bijstand / AOW).
 - $\hookrightarrow$ 6,3% stijging 2023 $\rightarrow$ 2024 verondersteld.
 - tabel 3.2 Inkomstenbron $\rightarrow$ pensioen, bijstand, reële uitkering enz.

* verbruik

- PBL stelt dat huishoudens in 2024 gem. 1,9% meer gas en 3,4% minder elektriciteit hebben verbruikt dan in 2021.
- * energiekosten $\rightarrow$ gemiddeld tarief $\rightarrow$ tarief dat de consument per eenheid betaalt aan variabele kosten (€/g).

omdat de prijzen voorheen stiek per maand $\rightarrow$ wegen met energieverbruik per maand. **kosten wegen met verbruik.** ③

vaste kosten + (variabel tarief x jaarverbruik) - vermindering energiebelasting.

achterzijte spiegel.

	gas	elek.
vaste kosten	811.12 (tarief 2025 $\rightarrow$ 346)	511.58
variabel	€ 1,3563	€ 0.3040
	681,35	

(achterzijte spiegel).

• grafiek ontwikkeling e-prijzen

• waardenet $\rightarrow$ modelinschatting van waardegebruik op basis van gasgebruik van woningen met vergelijkbare kenmerken.

Als naast waarde ook gas wordt geteerd dan aftrekken.

$\rightarrow$ NMDA dus zelfde tarieven als met gas.

waardenellen.

* Risico huishoudens

nieuwe analyse!

Risico huishoudens.

- groep huishoudens met een laag middeninkomen die naar verwachting bij hoge energieprijzen het risico lopen op een betalingsprobleem.

$\rightarrow$ 130%, maar lager dan model $< 200\%$ + woning met lage energetisch en/of hoge energiekosten.

20,875

32,116 €

meten onderconsumptie

* meten van onderconsumptie (sinds 2024) $\rightarrow$ huishoudens die vanwege financiële problemen minder energie consumeren dan nodig om in hun eigenlijke energiebehoeften te voorzien (thermostaat te laag).

"verbazen energiearmoede" $\rightarrow$ wordt niet opgemerkt als je alleen kijkt naar de energiekosten van een huishouden.

$\rightarrow$ regressiemodel: verwacht energiegedrag geschat aan de hand van woningkenmerken + kenmerken bewoners.

- Bij het in kaart brengen (abracadabra vitleg) → alleen kijken naar de kleine huishoudens die besparen uit financiële overwegingen. **alleen bij LI-ZLEK WANT:**
- inkomens hoger of weinig ok → onderconsumenten kan komen door klimaatoverwegingen of sparen voor een grote aankoop.

(4)

Aantal energie arme huishoudens en risico huishoudens

- 2024 → 11,6% van alle huishoudens laag inkomen
23,7% laag middeninkomen.
- Risico huishoudens groep 2x zo groot als lage inkomensgroep.
- Energiearmoede: 510,000 (LHHE en/of LILEK)
- Risicogroep: 1 mln (LHHE en/of LHILEK).
- 2,9% (241,000) laag inkomen + LILEK
7,7 (645,000) LHILEK.
- **Opvallend → woning van lage energetische kwaliteit komt relatief vaker voor bij risico huishoudens. 60% vs 47%.**
Nog sterkere patronen bij zeer lage energetische kwaliteit (14% vs 5%)
(dus gevoeliger voor energiepijnen).
- [428,000 huishoudens laag inkomen + hoge energiekosten (LHHE's 5,1%). 888,000 → LHHE 10,6%.
- [82% van de energiearme huishoudens heeft te maken met een hoge energierekening. 84% risico → hoge kosten (gelijk).
- 31% energiearm + hoge energiekosten + LK
42% risico huishoudens.
- LEKwi → 2024 → 10% huishoudens met lage kwaliteit.
(tabel blz 28). → 800,000.
1% zeer laag. 76,000.
1% woningeigenaren 100,000
0,5% " LK 32,000
" 2 LK

ontwikkeling

- percentage energiearme huishoudens gestegen 4% → 6,1%
trendbreuk! tussen 2019 - 2022 gedaald. (2022-3)
- 2023 → stabiliseren dan zij steun waartoe.

verklaring stijging: geen financiële steunmaatregelen (energiebeslag) (5)
Pij's platform → energietarief afgezwakt door inkomens stijging.

% nu ongeveer hetzelfde als in 2016/2021 → maar prijzen ook aanzienlijk gestegen. Reden waarom % niet veel hoger ligt → besparing: daling LEK woningen + duurdere stroomgedrag.
↳ sterke hername isolatie. prijzen hoger maar dus // 2020 door besparing/isolatie.

Dus ondanks dat de reële inkomens de afgelopen jaren relatief sterk stegen, minder huishoudens onder lage inkomensgrens maar bij aantal huishoudens met hoge energiekosten → geen effect.

minder laag inkomens met LEK 2019 5,6%
(maar kwaliteit woningdata 2024 2,9% (241,000).
uit 2023). dus mogelijke overschatting p5

2019 - 2024 → halvering LEKwi 20,4 → 10,7% // 2023 (geen nieuw data) → 90,000 huishoudens kunnen niet deelnemen aan de energietransitie.

Halvering LEKwi (2019-2024)

↳ vooral huiseigenaren (6 → 1,1%) verduurzaming woning + overwaarde → toekomst (VEH, 2025).

grootste groep.

Nog 9,6% huurt een woning met LEK → zelf maatregelen nemen.

Zeer lage kwaliteit
114,000 kan niet
huur + eigenaar.

Nu cijfers 2023 anders dan vorig jaar.

2023 anders dan
gedacht.

- verbruik harder gedaald dan gedacht (2,3% gas, 1,4% elek
- warme winter.
- ook geen info over woningkwaliteit.
- niet duidelijk hoe de energiebeslag zou worden betaald (nu CBS cijfers per gemeente).

2023

en de consumerende huishoudens

- lager draaien kachel → schimmel in huis + klachten luchtweg
- verhoudheid, gewrichtsklachten, depressie.
- (getallen schimmel).

2019 → 2021 daling (1%, 80,000).

2022 (1,4% 116,000)

2023

2024

1,4%

119,000

49,1% LEK

licht dalen
abs. aantallen
↑ %

en vooral bij LILEK.
lichte daling maar
stijgt als percentage
binnen LILEK

De energiekosten van energiearme huishoudens en risico huishoudens 6

- hoe hoog zijn de netto energiekosten?
- Energiequote $\rightarrow$ kosten energie voor huishoudens als percentage van hun inkomen. Voorkegel 8 à 10% $\rightarrow$ hoge quote.

CBS ook 10%.

11,5%

- Energiearme huishoudens: 11,5%. Risico huishoudens 7,7%.
- Risico huishoudens lopen een betredingsrisico bij stijgende energieprijzen. Prijzen graat tot de prijspeel tijdens de crisis. maar quote blijft relatief laag. stijgen de prijzen $\rightarrow$ kwetsbaar.

gem. kosten per maand risico huishoudens: €193 (21 hoger dan voor alle huishoudens in NL). €184 (energiearm).

denk aan alle vaste lasten

sterk gestegen tot 2023
€5 per maand
extra

ten vergelijking $\rightarrow$ 0,7 procentpunt, +18€.
gem. heel NL

$\Rightarrow$ 4,5% $\rightarrow$ 65€

Is door afschalen financiële steunmaatregelen, namelijk de energietoelg.

- Maar grote variatie. waarom hoger risico huishoudens $\rightarrow$ vaker woning van lage kwaliteit.

90% (arm + risico) $\rightarrow$ 125€ per maand.

40% (risico) $\rightarrow$ 180-280€ " "

40% (arm) $\rightarrow$ 169-268€ " "

- Quote 80% van alle huishoudens quote tussen 1.6% - 9.0%
80% risico 4,6 - 11.6 (kwart boven de 0,9%)
80% arm 7,4 - 16.3%

- energie arme huishoudens geven in 2024 relatief veel van hun inkomen uit aan energie (80-90% $\rightarrow$ meer dan 8%).

plaats 2019 - 4
(5.3 blz 40).

2024

2021
gem. kosten
tussen groepen
bijna gelijk.

steun maatregelen
(2022)

energie
toeslag +
prijs plafond
(maar ook
hoge kosten)

nodfonds niet
gerekend.

$\rightarrow$ tijdelijke noodfonds energie is niet meegerekend omdat we niet weten welke huishoudens hier aanspraak op hebben gemaakt.

kenmerken van energiearme huishoudens + risico huishoudens

(4)

- energiearme huishoudens → relatief vaak in meergezinswoningen (flats, galerij, perhek).
meer dan in 2023 (43%) → 54%. Komt vooral door verdwijnen steunmaatregelen. Door die steun voldeed een deel niet aan de energiearme definitie.
- risico → vaker in vrijstaande woning of 2 onder 1 kap // verdeling alle huishoudens maar dan vaker hoekwoningen en meergezins.
- 2024 → 75% energiearme hh → corporatiewoning (was 66%).
17% " " → particuliere verhuur
8% koopwoning.

(dubbeling tekst 42). **VOETNOOT**

Risico → 43% corporatie, 41% koopwoning.

Huishoudkenmerken

- Steek oververtegenwoordigd door éénpersoonshuishoudens.
(57% 2023, 66% 2024) / 13% éénoudergezinnen
(≠ 8% totale populatie NL).
- Risico huishoudens: 27% (20 onder kinderen, was 13%).
11% (met kinderen, was 8%).
- Inkomstenbron → 2024 Energiearm → 47% uitkering
54% risico huishoudens leeft van een 32% pensioen
pensioen. 21% loon uit werk.

Geographie

- energiearme boven de 10% → Heerlen, Vals, Enschede, Rotterdam, Almelo, Peltola, Aldambt, Maastricht, Arnhem, Heerlade. Sinds 2022 meest tegenwoordig in stedelijke gebieden Amsterdam, Den Haag, Weesp, Groningen.
- Risico huishoudens → randen (Noordoost Groningen, grens Duitsland, Zuid-L, Zeeland).
- LEKWI → Zandvoort, Westervelde, Schiedam, Ameland, Nejswijk (ZH).

Samenvattend:

8

- energiearmoede: laag inkomen met hoge energiekosten en/of woning van slechte energietechnische kwaliteit.
- sterke correlatie met inkomensarmoede. veelad te maken met kwaliteit van de woning $\Rightarrow$ complex. Gaat ook om capaciteitsbenadering $\rightarrow$ mogelijkheden die een mens nodig heeft om keuzes te maken die zijn welzijn verhogen.
- mist een set aan huishoudens die vaak energiearm zijn $\rightarrow$ onderschatting (13% mist).
- veel aannames en niet de meest recente dataset $\rightarrow$ terugleverkosten PV + NVO data renovaties.
- engelse samenvatting.
- risicogroep erbij $\rightarrow$ normaliter niet binnen de definitie
- Gvragen studie.
- 3 dimensies $\rightarrow$ betaalbaarheid / kwaliteit huis / mogelijkheid investeren.
- 510,000 energiearme huishoudens (6,1%).
aantal huishoudens met laag inkomen is afg. jaren afgenomen maar resulteert niet in een daling van aantal huishoudens met energiearmoede.
- zelfde niveau als voor de crisis 1) stijging uitkeringen / lenen
2) dalen gebruik
3) verduurzaming.
- gemidd. kosten lopen voor risico huishoudens.
- daling LEKWi $\rightarrow$ verduurzaming corporatiewoningen + overwaarde T.
(14.3 2019 $\rightarrow$ 9,6 2024).
- verborgen energiearmoede $\Rightarrow$ 1,4% van alle huishoudens.
119k in 2024. 24% van de energiearme $\rightarrow$ nu 45%
(2019).
- vooral in corporatiewoning, alleenstaand, pensioen of uitkering.
- risico $\Rightarrow$ dubbel x (1 mln alle huishoudens
12,9%).